

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form.

I det här avsnittet av podden Landet gästar vi landsbyggsriksdagen 2022 som går av stapeln i Jönköping. Här befinner jag mig tillsammans med hundratals andra. Politiker, tjänstemän, organisations, företrädare, lobbyister, journalister och landsbygdsaktivister.

En av de större punkterna på agendan här på Landsbyggsriksdagen var just en två timmar lång debatt mellan riksdagspartierna om just landsbygds politik. Men hur mycket pratar makthavarna egentligen om ungdomar i landsbygden? Och hur mycket pratar man med de unga?

Är det till och med så att unga kanske glöms bort i den allmänna debatten? Ja, jag har samlat några av de yngre deltagarna på landsbygd i riksdagen för att höra deras tankar om det. Landet produceras i vanlig ordning av Landsbyggsnätverket och jag heter Håkan Montelius. Varmt välkomna till podden Landet, säger jag till dagens panel. Först och främst Ellen Lundkvist, ordförandeför arbetsgruppen för ungas inkludering på Landsbyggsnätverket.

Där kommer också Nathalie Eriksson Elimä som är från organisationen Youth 2030Movement. Ja, precis. Tack så mycket. Du kanske ska säga något kort om den här organisationen. Ja, vi jobbar ju med ungas inflytande och makt och delaktighet i samhället och ser att unga är prioriterade aktörer för framtiden helt enkelt. Vi jobbar väldigt mycket med den maktförskjutningen.

Och den tredje paneldeltagaren är Olivia Steen. Du arbetar som ungdomskonsulent på Bodens kommun. Välkommen till landet också. Tack så mycket. Ja, ni har ju suttit med och lyssnat på den här debatten var två timmar. Ganska massivt landsbygds politik. I kopiösa mängder kan man säga. Vad var era spontana intryck av det som sades här? Hur mycket ungdoms perspektiv kom fram idag? Det var inte så mycket perspektiv som kom fram med det där. Det var en del prat om, kan man säga. Kvaliteten på skolor och skolor och vi fick lite om en norm kring kvinnor på landsbygden. Och det här

med att man stannar kvar eller inte, huruvida det är bra eller dåligt kommer det lite som en bubblare där. Men annars tyckte jag att det var ganska dåligt med perspektivet på vargen i den här debatten. Natalia säger Du. Jag håller med. De pratade ingenting om att unga ska vara prioriterade i förändringarna som ska ske på landsbygden. Ingenting om det, utan det var ju som du säger att det är skolan som de pratar om. Ja, ungefär det. Och sen lite om urbananormer, men inte så mycket i ungdoms ungdoms perspektivi det. Olivia Jag instämmer. Jag tror jag kunde snappa upp vad jag just att man nämnde i någon version där, att här finns unga. Här finns gamla. Det var ungefär det att man nämnde att det finns och att man på något sätt har med det. Men det varingenting man lyfter in på det sättet. Det kändes som att det inte var riktigt med samtalet. Det var mer fokus på unga vuxna och vuxna i sådana fall. Ja, och nu vet jag att innan den här debatten i dag så hade ni ett samtal med landsbygdsministern där ni pratar om hur hon ser på ungas inkludering. Och det spelar ingen roll vilken politiker man pratar med så säger de ungas röster är viktiga. Men det känns som att de försvann ganska snabbt när de ställde sig mot varandra.

Ja, det var inte så mycket prat om ungas perspektivi det här. Sen är det också en fråga som kanske inte är så stor inom landsbygds politik riktigt ännu. Det kanske är så att man så småningom inte kan frångå att vi faktiskt behöver ha ett annat perspektiv om vi också ska ha levande landsbygd. Jag tror vi behöver komma närmare och närmare det nu, men än är vi inte riktigt där.

Nej, men precis. Jag tycker också att det har kommit fram att man förväntas prata mycket. Flera universitetsutbildningar och man förväntas också att flyttaliksom för att bli någonting till större städer. Men man pratar inte om dem. Vad finns det för dem som bor kvar eller bor på det på de här ställena?

Ja, men jag tänker mycket också på att de pratar om barnfamiljer och att det är mycket fokus på att man ska ha möjligheten att kunna flytta ut och just barnfamiljer. Man pratar om trygga skolor och miljöer, men det är så mycket bakom. Exempelvis i Boden är det ungefär jag kan inte se helt, men närmare 4000 som är mellan 13 till 25 år. Man pratar mycket om att försöka se till att folk vill bo kvar och

även flytta in. Men det har vi ungefär 4000 medborgare som inte, skamman säga, som man inte riktigt pratar om eller diskutera mer kring, som jag tror att man tappar bort. Vilka frågor är det som du upplever att de missar? Utifrån ett annat perspektiv?

Men jag tror att det är inflytande och delaktighet, frågor och i många av de här frågorna som tycker att man kan ta mer fokus och inkludera unga. Det är ett exempel som har pratat mycket om kulturen och kulturlivet. Men ja, det är de vinner på vad. Exempelvis att få kultur. Man vill ha, inte det som Stockholm ville. Men det hade varit mer intressant att höra. Vad finns det för intressen och vad finns det för behov och efterfrågan och att verkligen få med ungas egna åsikter i det? Jag tänker det är viktigt att ha med sig det som du är inne på att ungdomsfrågor är en speciell fråga. Ungdomsfrågor är ju bostäder, utbildning, kollektivtrafik. Det är alltså som också är vanliga frågor, det så att säga. Det är så lätt att placera in det ena att det skulle vara ett speciellt fack. Däremot så är det viktigt att man har ett ungdomsperspektiv när man utformar landsbygdpolitik för att den här alla investeringarna gör där man satsar på det man väljer att inte satsa på också har någon form av analys. Vad du har för betydelse för unga, att man gör de här sakerna så att deras perspektiv kommer med i beräkningen. Det är det som är viktigt, för har vi inte det så finns det också en ganska stor risk att landsbygden inte blir attraktiv för unga att bo på. Vill du tillägga något. Jag skulle säga att jag håller med? Vi ser ju också att unga i landsbygden känner sig mindre delaktiga i samhället än unga i städer och att vi då, om vi inkluderar unga i alla de här frågorna och pratar och prioriterar unga i frågorna så tror jag att att vi kommer se en hållbar landsbygd. De pratar ju mycket om hur det är att bo, att man ska kunna bo i en landsbygd, man ska kunna leva och att man ska kunna arbeta och studera och ha ett fullvärdigt liv i en landsbygd. Vad? Vad innebär det om man är ung och bor i en mindre ort utanför storstäderna? Till dig? Hur skulle du säga att det är att leva som ung? Eller hur är det att vara ung där du bor och verkar i dag? Ja, när man egentligen är uppvuxen i Malmberget och nu om jag bara ska komma tillbaka så är det väldigt svårt. Det finns. Det är jättesvårt, det finns intemötesplatser. Det

finns inte en fungerande kollektivtrafik som man kanta sig i. Då kan man skapa hur många mötesplatser som helst. Men det spelar ingen roll om det inte finns fungerande kollektivtrafik och de barn och unga jag möter i mitt arbete i dag. När jag åker runt i kommuner och pratar så är det ju de här frågorna som dyker upp, men också där. Men vi vet inte. Det har påverkat ingen som någonsin frågar oss vad vi vill vara med och påverka eller så. Hur är ditt Boden? Ja, jag tänkte säga att jag tycker personligen att var där var det ganska sägeman att man har varit ganska långt fram i arbete, exempelvis när det gäller ungdomsfullmäktige, styrelse, ungdomsråd, att det funnits forum exempelvis jag själv som har haft plats och möjlighet att kunna ta, uttrycka mig och ge uttryck för mina åsikter. Men det finns ju alltid sätt att utveckla och förbättra. Och exempelvis är det ju frågan när man själv kommer från landsbygden, en by som är 300 mil norr om centrala Boden. Att hade jag inte haft kompisar och släktingar som hade varit engagerade och på något sätt gett mig in i det så kan det vara svårt för någon att hitta ett första engagemang eller hitta en mötesplats, en liten förening eller annan aktivitet och känna samhörighet och gemenskap. Men jag tänker lite på det som du pratar om också. Det här är just landsbygd. Ibland så finns det en tendens att vi pratar om det som inte funkar, men ibland det som funkar otroligt bra, i alla fall i min uppväxt. Jag växte upp på norra Gotland. Det var att vi hade ett fantastiskt civilsamhälle som civilsamhälle, samhälle och man kan säga så med personer som verkligen lyfte oss som unga som bjöd in oss som trodde på oss. Det öppnade upp massa bra grejer när jag var runt 14 som verkligen som jag känner idag har varit jätteviktig för att jag vet hur jag kan driva grejer. Jag vet hur politik fungerar och så vidare och jag kunde också då, när jag var ung, skapa mina egna platser som jag ville ha. Det märker man ju också. Om man kollar på vad museer skriver så säger de att okej mötesplatser, ofta något som saknas för unga i landsbygden. Det finns inte de här platserna man kan hänga på på samma sätt som det gör i städer eller tätare samhällen. Men om man har ett aktivt civilsamhälle som är bra på att inkludera unga, då kan unga antagligen del av de här aktiviteterna och få mötesplatser. Eller så kan unga skapa

mötesplatser själva. Så på det sättet så finns det så otroligtmycket potential om man är ung landsbygd för att det är så mycket. Det känns. Ni är ju alla aktiva på olika sätt, liksom i politiken och driverfrågor och lyft det här med inkludering och mötesplatser. Men många är ju inte det. De flesta vill ju kanske bara ha ett jobb eller utbilda sig, att man vill kunna leva ett liv utifrån de intressen och preferenser man har.

Vilka frågor är viktiga då? Kollektivtrafik har du varit inne på dig? Är det här en viktig fråga? Ja, absolut. Nu vill jag också säga att alla landsbygden ser olika ut. Men det som unga ofta lyfter, som är det gemensamma för många på landsbygden, är just den här frågan om kollektivtrafik. Det spelar ingen roll hur många mötesplatser man skapar eller vilka olika typer av aktiviteter man har om inte det finns en fungerande kollektivtrafik. Och jag tror att det har varit den tydligaste frågan som alla unga som jag pratat med har lyft. Vad är en enda kollektivtrafik? Är det här den absolut viktigaste frågan? Ja, men jag tycker att utbildning är en otroligt viktig fråga. Vi behöver ha bra skolor i landsbygden. Vi behöver ha resurser så att unga klarar sin gymnasieexamen. Och vi behöver också se till att ungavet hur arbetsmarknaden fungerar. Vad kan man sökasig för att jobba med saker i framtiden? Finns det jobbnågonstans? Hur gör jag för att ta mig an en högskoleutbildning? För vi har ett arbetsliv som förändras? Numera behöver man ha en gymnasieexamen i princip för att få ett jobb. Och det här kommer bara öka. Vi kommer att ha högre och högre krav på högre utbildning, inte minst i Norrbotten och norra delen av Sverige där vi har de gigantiska industrisatsningarna som är hundratusen pers som ska dit tror jag. Men de personerna behöver också ha högre utbildning och för att vi ska få unga att söka sig till det kan vi inte alltid räkna med att hitta dem själva. För unga som är i högre grad unga som ska ha högre utbildning har också föräldrar som har gjort det. Ungar i landsbygden har tyvärr i högre grad föräldrar som är lågutbildade. Men jag vill också bara flika in att om vi kollar på de unga i landsbygden så är de ju också entreprenörer i större grad än vad unga i städer är. Även om man inte väljer att utbilda sig vidare så finns det en starkt entreprenöriell förmåga i landsbygden.

Måste man alltid plugga måste man det. Vi har ändå ett arbetsliv som håller på att förändras väldigt mycket och där tycker jag ändå att vi borde ta större och större ansvar för att unga som inte kommer från akademikerfamiljer också får möjlighet att se att de kan utbilda sig vidare om de vill. Sen såklart. Den entreprenöriella förmågan kräver kanske inte en högskoleutbildning, men om man ser till de jobb som nu skapas i norra Sverige så kommer det att krävas en ökad utbildning för det. Jag tror en stor svårighet i det hela egentligen är normer, attityder som vi har att ska man ska man plugga, måste ha studentlivet. Då kan du inte vara kvar. Då är det möjligtvis bättre i sådana fall. Men om vi inte är intresserade av de tekniska utbildningarna, då blir ju Uppsala närmsta centrum. Mycket fokus där blir att både visa upp och visa möjligheterna att det går att plugga på distans så att det fortfarande är bra. Bara det att det skänt handla om att du måste flytta just själva studentlivet eller att du måste flytta bort för att plugga är okej och det är mer än okej att bara vara där du vill vara, plugga och utbildas inte det du vill kunna bli. Det är också något som har lyfts där den urbana normen. Och det var väl någon som sa att man ses som lite negativt om man blir kvar på sin ort om man inte flyttar och blir någon ting eller utbildas sig. Känner ni igen det?

Absolut. En stor sak som jag tänkt mycket på var att när jag tog studenten för två år sedan så trodde jag att jag nu, två år senare skulle sitta på landsbygd i riksdagen som ungdomskonsulent på kommunen.

Jag tänkte att det bara är de som är medelålder som jobbar på en kommun. Innan jag tänkte att jag som 19-åring skulle kunna jobba på kommunen, att jag skulle bo kvar två år efter studenten.

Det är något som har följt. Jag tänkte att så fort man är klar med gymnasiet så ska man gå vidare. Man ska utbilda sig, man ska flytta, man ska ha studentlivet, men man ska göra allt det där som alla andra satt en vision i ens huvud. Var kommer de där visionerna ifrån? Är från ens föräldrar eller från samhället i stort? Eller vad tror du? Jag tror det både och. Jag tror ju mycket ligger att det är välmenande att på något sätt så ser folk en potential och tror att potentialen kan vara att växa någon annanstans på något sätt. Gräset är grönare på andra sidan. Men men, utbildning

kan ju inte bli motsatsen mot landsbygd. Där kan vi inte hamna i identitet. Det är också en sådan enorm som finns. Men det handlar ju om vilka möjligheter man har att kunna få tillgång till utbildning, både utifrån vad man har för arv från den miljön kommer ifrån. Men också om vi pratar digitalisering där vi pratar om tillgänglighet i regionala utbildningscentrum eller liknande. Det behöver vi verkligen stärka

och känna. Nu finns det en press att man ska flytta från Malmberget.

Så både och. Dels finns det ju den här urbana normen säger att man ska flytta och plugga. Nånting får bli något. Men jag har också märkt den här starka att man inte ska flytta. Att man tänker att många går praktiska linjer på gymnasiet och sedan börjar jobba i gruvan direkt eller med en verkstad med sådana yrken och motsätter sig det här

att flytta och plugga? Ja, dock precis. Det finns som alltid utbildning och kultur, absolut. Och den är inte jämnt fördelad utan så. Och det tycker jag är viktigt att jobba med.

När ni har rötter här på landsbygden, hur går snacket då? När man pratar ungdomsfrågor får ni komma in och lyfta de här frågorna själv. Eller finns det andra som driver de här frågorna också? Eller så ser det som ni ser. Vi var ju bara på ett panelsamtal idag med till exempel unga på

landsbygden och de pratade ju också väldigt mycket om de här frågorna som vi pratade om. Det handlar också väldigt mycket om den urbana normen, om att stanna eller flytta.

Men det finns har funnits inte jättemånga aktörer som just har haft perspektiv. Men som sagt, som den också så är ju alla frågor där i ungdomsfrågor. Det finns specifika ungdomsfrågor. Men jag har inte upptäckt att man pratar så mycket om just unga. Nej, men däremot, jag håller med om att man inte pratar så mycket om unga. Men jag upplever också att många är väldigt villiga att faktiskt lyssna och att det finns ett intresse av att förstå hur man kan inkludera unga. Det är ju en anledning till att vi är här idag. Vi har pratat med landsbygdsminister. Och. Det är inte säkert att det hade hänt för fyra år sedan. Så jag tycker ändå att det finns. Det finns ett intresse. Sen är det väldigt viktigt att organisationer som praktiserar och alla vi unga och liknande ligger på för att se till att det här samtalet

föds. Jag tror att vi behöver hela tiden påminna om det för att hålla den här diskussionen levande. För så fort som man säger det här med ungdomar? Ja, absolut.

Men man vill vara lite ungdomligare. Men alla inser väl att man behöver ha med unga om man ska ha en levande landsbygd i framtiden. Men någonstans kanske man också behöver påminna folk om det när de väl blir påmind. Då känns det som att många är öppna för att höra vad man har att säga. Det är ganska talande också att vi inte så många unga på plats här idag faktiskt. Nej, jag tänkte precis på det. Det är ganska hög snittålder här på landsbygden.

Blir det tydligt att ni är som ni sticker ut i mängden och sänker medelåldern? Ja, absolut. Det känns ju också lite osäkert.

Man ser inte den här

prioriteten med unga att man inte bjuder in unga. Vi kanske skulle bjuda in skolor eller fler unga att få ta del på scen, få prata med ministrarna och vara med under de här dagarna.

Men det ser vi inte här. Vad tänker ni generellt så här på landsbygden? Det är jättemånga olika aktörer

representerade. Inte bara politiska partier utan massa olika organisationer. Vad tänker ni generellt att de här

organisationerna kan göra bättre för att inkludera unga mer?

Det är väl just kanske det avstampet att inkludera unga och inte liksom skapa ett ungdomsråd där unga får bestämma utan jämna ut den här klyftan. Det måste finnas både unga och vuxna i de här grupperna som diskuterar tillsammans.

Men mötet är jätteviktigt.

Jag tänker att det är. För min del så tycker jag att man kan gärna kvotera in, eller i alla fall ha två platser som är tilldelade unga eftersom unga inte kommer in i det beslutande rummet. Det är ju faktiskt så att unga oftast inte kommer in i

de beslutande rummen som vi har, som vi avsätter plats där vi måste fylla med unga. Då kanske vi i alla fall börjar få in lite mera,

men i allmänhet bara att hela tiden se till att man har det perspektivet. Men att oavsett vilka forum att bjuda in unga och låt dem vara en del av diskussionen och att hela tiden

hålla informationssamling oavsett om det är enkät om det är ett forum om det är dialog, men att hela tiden ha det på gång så att det inte är en gång man gör och det får definiera

kommande års arbeten. Avslutande frågan Vad skulle ni vilja

skicka med till politiker i allmänhet? De som varit här idag och som jag pratat med. Vad tycker ni att vi kan göra bättre för att göra för att göra livet bättre för ungdomar i en landsbygd? Se unga som en resurssom ni faktiskt har ansvar för att försöka se till att unga både kan vara del av och kunna bidra till samhällsutvecklingen till både sina egna liv, men också det samhället som vi själva vill ha. Och för det krävs att vi dels ger unga kunskap om vad som är vad för möjligheter som finns, men också att vi jobbar med ungas perspektiv och faktiskt försöker lyssna på. Vad har de för behov gällande sjukvård? Vad har de för behov gällande kultur, kollektivtrafik osv. Det är grunden i ett ungdoms perspektiv och det tycker jag är superviktigt.

Natali Jag vill och jag instämmer men prioritera och inkludera unga i alla processer som alla frågor som man jobbar med i landsbygden helt enkelt. Och du får sista ordet.

I det av allt ni redan har sagt. Men man ska säga någonting nytt så är det två saker. Det första är att unga är inte en homogen grupp. Jag tror väldigt viktigt att man ska arbeta med dessa frågor, att verkligen ta in de olika förutsättningarna, livsmiljö, miljöerna, möjligheterna, allt. Men framför allt att unga, inte bara framtidens unga, är nutiden. Och ingen vet bättre själv än vad unga önskar, behöver och begär den unga själva.

Det får bli sista ordet. I dagens avsnitt av podden Landet. Tack så mycket Olivia Steen och Nathalie Eriksson Elimä och Ellen Lundkvist för att ni var med i landet. Tack Håkan!